

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
за результатами проведення опитування науково-педагогічних
працівників на тему “Дотримання академічної доброчесності науково-
педагогічними працівниками”.

У період з 01 по 30 червня 2026 року у Військовій академії (м. Одеса) (далі – Академія) було проведено анонімне опитування серед науково-педагогічних працівників у кількості 254 осіб. Опитування є формою залучення науково-педагогічного складу до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та розбудови доброчесного освітньо-наукового середовища в Академії.

Метою опитування є оцінювання стану дотримання принципів академічної доброчесності в освітній та науковій діяльності Академії, визначення ключових факторів і проблем, що провокують або супроводжують її порушення, а також напрацювання обґрунтованих рекомендацій щодо модернізації антиплагіатних процедур та превентивних заходів на основі запитів і пропозицій науково-педагогічних працівників.

Метод дослідження – анонімне анкетування на добровільних засадах з використанням інструменту Google Форми.

Задачі дослідження:

- оцінити рівень обізнаності науково-педагогічних працівників із чинним Положенням про академічну доброчесність в Академії та з'ясувати основні джерела отримання інформації про оновлення в законодавстві;
- визначити загальне сприйняття викладачами стану дотримання академічної культури серед колег та виявити найбільш актуальні прояви порушень доброчесності у військовій вищій освіті;
- проаналізувати внутрішні та зовнішні чинники, які ускладнюють підготовку якісних наукових публікацій (зокрема, вплив службового навантаження та специфіки військової тематики);
- дослідити практику реагування викладачів на випадки порушень академічної доброчесності з боку курсантів/слухачів (під час рецензування, перевірки робіт на плагіат чи у ситуаціях неформального тиску);
- акумулювати конкретні зауваження та пропозиції науково-педагогічних працівників щодо оптимізації антиплагіатного контролю, зменшення бюрократизації та впровадження ефективних превентивних заходів (воркшопів, автоматизації тощо).

ЧИ ОЗНАЙОМЛЕНІ ВИ З ЧИННИМ ПОЛОЖЕННЯМ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ВІЙСЬКОВІЙ АКАДЕМІЇ (М. ОДЕСА)?

87,80 % респондентів – повністю ознайомлені та керуються ним у роботі;

11,02 % – ознайомлені частково (загальні положення);

0,79 % – чули про його існування, але детально не вивчали;

0,39 % – не ознайомлені.

Рівень позитивних відповідей “Дуже добре”.

Рекомендовано і надалі періодично ознайомлювати науково-педагогічних працівників з чинним положенням про академічну доброчесність.

ЯК ВИ ОЦІНЮЄТЕ ЗАГАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ СЕРЕД КОЛЕГ У НАШОМУ ЗАКЛАДІ?

49,61 % респондентів – дуже високий (випадки порушень відсутні);

38,19 % – переважно високий (порушення є рідкісними винятками);

7,87 % – середній (проблема існує, але не є критичною);

0,39 % – низький (порушення мають системний характер);

3,94 % – важко відповісти.

Рівень позитивних відповідей “Дуже добре”.

Рекомендовано і надалі підтримувати в колективах кафедр/інститутів (факультетів) серед науково-педагогічних працівників високий рівень дотримання академічної доброчесності.

ЗВІДКИ ВИ НАЙЧАСТІШЕ ДІЗНАЄТЕСЯ ПРО ОНОВЛЕННЯ В ЗАКОНОДАВСТВІ ЧИ ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ?

62,20 % респондентів – з офіційних розсилок, сайту Академії чи рішень Вченої ради;

7,87 % – під час курсів підвищення кваліфікації чи семінарів;

22,83 % – зі спілкування з колегами на кафедрі/інституті(факультеті);

7,09 % – шукають інформацію самостійно в інтернеті.

Рекомендовано періодично доводити науково-педагогічним працівникам через офіційні розсилки, сайт Академії, рішення Вченої ради про оновлення в законодавстві чи правила академічної доброчесності.

ЯКИЙ ПРОЯВ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (НА ВАШУ ДУМКУ) Є НАЙБІЛЬШ АКТУАЛЬНИМ ДЛЯ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ ЗАГАЛОМ?

50,39 % респондентів – академічний плагіат (використання чужих текстів/ідей без посилання);

12,20 % – самоплагіат (повторна публікація власних результатів без зазначення першоджерела);

8,27 % – фабрикація або фальсифікація (вигадкування чи підробка даних дослідження);

29,13 % – "подарункове" співавторство (включення осіб, які не брали участі в дослідженні).

Рекомендовано для запобігання порушення академічної доброчесності в науковій діяльності Академії більш ретельно та якісно перевіряти на академічний плагіат (використання чужих текстів/ідей без посилання), "подарункове" співавторство (включення осіб, які не брали участі в дослідженні).

З ЯКОЮ ОСНОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ ВИ СТИКАЄТЕСЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ (СТАТЕЙ, МОНОГРАФІЙ, ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ)?

54,72 % респондентів – брак часу через високе навчальне та службове навантаження;

11,02 % – специфіка військової тематики (обмеження доступу до певних даних, таємність);

4,33 % – складність перевірки тексту на антиплагіатних серверах перед подачею;

29,92 % – жодних труднощів не виникає, процес повністю зрозумілий.

Рекомендовано для якісної підготовки та написання наукових публікацій (статей, монографій, тез, доповідей) науково-педагогічними працівникам надавати більше часу.

ЧИ ДОВОДИЛОСЯ ВАМ ЗА ЧАС РОБОТИ В АКАДЕМІЇ ВІДХИЛЯТИ АБО ВІДПРАВЛЯТИ НА СУТТЄВЕ ДООПРАЦЮВАННЯ РОБОТИ КОЛЕГ (ЯК РЕЦЕНЗЕНТУ) ЧЕРЕЗ ОЗНАКИ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ?

1,18 % респондентів – так, неодноразово;

3,54 % – так, був один-два таких випадки;

45,28 % – ні, з таким не стикалися;

50 % – не виступають в ролі рецензента наукових праць колег.

Рекомендовано проводити регулярні тренінги для діючих рецензентів щодо виявлення сучасних форм плагіату.

ЯК ВИ ДІЄТЕ, ЯКЩО ВИЯВЛЯЄТЕ ФАКТ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ ЧИ ВИКОРИСТАННЯ СТОРОННЬОЇ ДОПОМОГИ КУРСАНТОМ/СЛУХАЧЕМ ПІД ЧАС НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (КУРСОВОЇ) РОБОТИ?

43,70 % респондентів – діють суворо за інструкцією (недопуск до захисту, рапорт керівництву);

12,20 % – знижують оцінку, але дозволяють доопрацювати роботу в приватному порядку;

40,94 % – проводять виховну бесіду і дають можливість переписати без офіційних санкцій;

3,15 % – не звертають на це уваги, якщо робота загалом виконана якісно.

Рекомендовано для системного зміцнення академічної доброчесності перевести неформальні практики викладачів у правове поле шляхом

цифровізації контролю та впровадження чіткого, диференційованого алгоритму дій у разі виявлення плагіату.

ЧИ ВИКОРИСТОВУЄТЕ ВИ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ АНТИПЛАГІАТНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РОБІТ КУРСАНТІВ/СЛУХАЧІВ ПЕРЕД АТЕСТАЦІЄЮ?

30,31 % респондентів – так, перевіряють абсолютно всі обов'язкові роботи самостійно;

20,87 % – перевіряють вибірково (лише ті роботи, що викликають сумнів);

30,71 % – перевіркою займається відповідальна особа на кафедрі/інституті(факультеті), а не респонденти особисто;

18,11 % – ні, перевіряють тексти виключно вручну (через пошукові системи).

Рекомендовано для оптимізації атестації впровадити єдиний регламент перевірки та надати всім викладачам централізований доступ до антиплагіатного ПЗ, що дозволить відійти від ручного пошуку, чітко розмежувати обов'язки та автоматизувати контроль унікальності робіт курсантів.

ЧИ ЗАЗНАВАЛИ ВИ КОЛИ-НЕБУДЬ НЕФОРМАЛЬНОГО ТИСКУ (З БОКУ КОЛЕГ, КЕРІВНИЦТВА) З ПРОХАННЯМ "ЗАПЛЮЩИТИ ОЧІ" НА НЕСАМОСТІЙНЕ ВИКОНАННЯ РОБОТИ КУРСАНТОМ/СЛУХАЧЕМ?

92,52 % респондентів – ні, ніколи з таким не стикалися;

4,33 % – поодинокі натяки чи прохання бували, але відмовили;

0,79 % – бували випадки, коли доводилося йти на компроміс через специфіку військової служби;

2,36 % – відмовилися відповідати на це питання.

Рівень позитивних відповідей **“Відмінно”**.

Рекомендовано продовжувати зміцнювати культуру академічної доброчесності через створення чітких алгоритмів дій для викладачів у разі виникнення натяків чи тиску, а також посилити анонімні канали звітування про подібні випадки без ризику дисциплінарних наслідків.

ЯКИЙ ЗАХІД, НА ВАШ ПОГЛЯД, Є НАЙЕФЕКТИВНІШИМ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ СЕРЕД ВИКЛАДАЧІВ?

50 % респондентів – автоматизація та обов'язковість перевірки всіх наукових праць на плагіат;

28,35 % – зменшення бюрократичного та аудиторного навантаження на викладачів;

18,11 % – проведення практичних воркшопів щодо правил цитування та використання штучного інтелекту;

3,54 % – посилення дисциплінарної відповідальності за доведені порушення.

Рекомендовано найефективніший захід — цифровий контроль та підтримка викладачів, що полягає в обов'язковій автоматичній перевірці всіх робіт на плагіат, зменшенні паперової роботи, навчанні правилам цитування та використання штучного інтелекту, а також у чіткій відповідальності за порушення.

ЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ, ПРОПОЗИЦІЇ АБО РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИ МАЄТЕ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ АНТИПЛАГІАТНИХ ПРОЦЕДУР У ВІЙСЬКОВІЙ АКАДЕМІЇ (М. ОДЕСА)?

Науково-педагогічні працівники висунули наступні пропозиції та побажання для покращення стану дотримання академічної доброчесності та модернізації антиплагіатних процедур, а саме:

1. Технічне забезпечення та доступ до інструментів перевірки

- Надати всім науково-педагогічним працівникам (НПП) та кафедрам безкоштовний доступ до сучасних ліцензованих антиплагіатних сервісів (включаючи платні) та ШІ-детекторів (StrikePlagiarism, GPTZero, Turnitin AI тощо).

- Створити внутрішній сервіс/сервер для самостійної перевірки робіт перед подачею (в бібліотеці, на кафедрах).

- Автоматизувати перевірку з генерацією цифрових звітів (з QR-кодами для верифікації) та обов'язковою подачею робіт в електронному вигляді.

- Розширити бази даних для перевірки та регулярно оновлювати програмне забезпечення.

2. Удосконалення процедур перевірки

- Перейти від формальної перевірки відсотків до якісного контекстного аналізу з обов'язковою експертною оцінкою антиплагіатної комісії.

- Запровадити диференційовані норми унікальності для різних видів робіт (реферати, курсові, бакалаврські, дисертації) з урахуванням специфіки військової термінології та нормативних документів.

- Здійснювати перевірку всіх наукових робіт (НПП, курсантів та інших учасників) перед публікацією або захистом.

- Зробити процедуру перевірки прозорою, з чітким механізмом притягнення до відповідальності за доведений плагіат.

3. Формування культури академічної доброчесності

- Змінити акцент з покарання на системне формування культури академічної доброчесності та довіри.

- Керівництву та старшим начальникам демонструвати дотримання принципів доброчесності власним прикладом.

- Дотримуватися академічної свободи та уникати ідеологічних обмежень.

- Замінити формальні реферати практичними військовими завданнями, виховуючи чесність як основу офіцерської честі.

- Створити комфортні умови для педагогічної та наукової діяльності НПП з урахуванням їхнього морально-психологічного стану.

4. Навчання та профілактична робота

- Регулярно проводити воркшопи, семінари, курси та роз'яснювальну роботу для НПП і курсантів щодо правил цитування, роботи з джерелами та етичного використання ШІ.

- Виготовити інформаційні відеоролики для внутрішнього користування.

- Продовжувати періодичні курси підвищення кваліфікації з питань академічної доброчесності.

- Доводити чіткі правила академічної доброчесності (з описом порушень та наслідків) до всіх учасників освітнього процесу.

5. Організаційні та ресурсні заходи

- Виділити достатньо часу на наукову роботу НПП (мінімум 1 місяць на рік) шляхом зменшення бюрократичного та аудиторного навантаження.

- Зменшити вимоги до кількості публікацій, акцентуючи увагу на їхній якості та наявності власних дослідницьких результатів. Відмовитися від практики «пожежного» вимагання статей і тез.

- Створити внутрішній цифровий репозиторій наукових робіт.

- Запровадити конкурси на кращі наукові роботи курсантів.

- Автоматизувати документообіг (перехід на електронний).

6. Загальний підхід

- Поєднати сучасні технології контролю, системну профілактичну роботу та формування високої культури академічної відповідальності. Це дозволить суттєво підвищити якість освіти та науки в закладі.

Начальник науково-методичного
відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти